

แบบการเสนอผลงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมินนางจาริยา นาคณอม.....

ตำแหน่งปัจจุบันนักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

๑. หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่วนจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการ สำนักอุทยานแห่งชาติ

- ทำหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ จัดทำฐานข้อมูลเปิด-ปิดการท่องเที่ยวและพักแรมประจำปี ข้อมูลผู้มีบัตรประชาชนสัมพันธ์การท่องเที่ยวฯ และติดตามผลด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการให้บริการนักท่องเที่ยว เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานสากล

- กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว จัดทำประกาศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การให้ข้อมูลความรู้ ข่าวสาร การเตรียมข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการให้สัมภาษณ์ แลกเปลี่ยน ชี้แจงข้อเท็จจริง การสำรวจความพึงพอใจ ตลอดจนดำเนินการเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติและวนอุทยาน

- ติดต่อประสานงาน/ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานด้านการท่องเที่ยวกับหน่วยงาน และการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Facebook ให้คำแนะนำ/ตอบข้อซักถาม/บริการข้อมูลเกี่ยวกับงานอุทยานแห่งชาติ กฎระเบียบการท่องเที่ยว การจองที่พัก ประสานเรื่องร้องเรียน และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

๒. หัวหน้าฝ่ายสื่อความหมาย ส่วนจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการ สำนักอุทยานแห่งชาติ

- ทำหน้าที่กำกับดูแลการวางแผน สำนวน ออกแบบ และจัดทำระบบสื่อความหมายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ กำหนดรูปแบบการจัดการและพัฒนาระบบสื่อความหมาย การผลิตและพัฒนาสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อสนับสนุนงานจัดทำฐานข้อมูล

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้งนักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

ผู้ปฏิบัติงานต้องมีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมากในงานด้านการจัดการและพัฒนอุทยานแห่งชาติหรือพื้นที่อนุรักษ์อื่นๆ การกำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ การกำหนดอัตราค่าตอบแทนและค่าบริการ จัดทำระบบสื่อความหมาย และพัฒนาการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ถ่ายทอดเทคโนโลยีและการให้บริการทางวิชาการเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ และการบริการการท่องเที่ยวแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน การยกระดับมาตรฐานการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว การกำหนดแผนส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลอดจนการปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาและตำแหน่งสำหรับหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ ดูแล แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประชุมกับหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวในฐานะผู้แทนหน่วยงานให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของส่วนราชการ จัดทำและพัฒนาเอกสารทางวิชาการ คู่มือหรือตำรา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรหรือผู้สนใจ

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. เรื่อง การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพและการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของเส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๖-๒๕๖๗

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

๓.๒ ความรู้ในการออกแบบจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อกำหนดขอบเขตการสำรวจข้อมูล

๓.๓ หลักการสื่อความหมายธรรมชาติ

๓.๔ ความรู้ด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เบื้องต้น

๓.๕ การสร้างแบบฟอร์มออนไลน์สำหรับการสำรวจข้อมูล ด้วย Google Forms

๓.๖ การสร้างแผนที่ด้วย Google My Maps

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

๔.๑ สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ให้คำนิยาม “อุทยานแห่งชาติ” ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือ พืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งการเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทการนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปในอุทยานแห่งชาติเพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อน เป็นการชักนำให้ประชาชนเหล่านั้นได้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากร ซึ่งจะก่อให้เกิดความห่วงใยและร่วมมือกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติในที่สุด เป็นแนวทางที่จะช่วยแก้ไขปัญหการบุกรุกทำลายป่าที่เกิดจากการขาดความรู้ในเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของประชาชนในการกระทำที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติ ซึ่งกิจกรรมที่ผู้มาท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติสามารถทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่เป็นที่นิยมมาก คือ การจัดทำเส้นทางเพื่อศึกษาธรรมชาติ ซึ่งอุทยานแห่งชาติของประเทศไทย มีการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ถือได้ว่าเป็นการดำเนินการมาพร้อม ๆ กับการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ โดยมีแนวคิดให้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าไปเพื่อชื่นชมธรรมชาติในระหว่างเส้นทาง บางเส้นทางยังสามารถเชื่อมโยงจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่ เป็นการช่วยให้นักท่องเที่ยวเดินไหลเวียนจากบริเวณหนึ่งไปยังบริเวณอื่น ๆ ดังนั้น เส้นทางศึกษาธรรมชาติ จึงมีศักยภาพในการเป็นสื่อกลางสำหรับการให้ความรู้ความเข้าใจผ่านการสื่อความหมายธรรมชาติได้เป็นอย่างดี และกลายเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษา เพิ่มพูนความรู้ และการกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดความห่วงใยและในที่สุดเกิดการร่วมมือกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

การพัฒนาและจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ได้ถูกระบุในนโยบายการจัดการอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ บทที่ ๗ นโยบายการสื่อความหมายและธรรมชาติศึกษา ซึ่งกำหนดว่า “อุทยานแห่งชาติทุกแห่งควรมีการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือน

เข้าถึง และได้รับประสบการณ์ตรงจากการสัมผัสใกล้ชิดกับฐานทรัพยากรและระบบนิเวศดั้งเดิม โดยเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่พัฒนาจะต้องอยู่ในเขตการจัดการเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการและการท่องเที่ยวที่กำหนดขึ้นตามแผนการบริหารจัดการพื้นที่ หรืออยู่ในเขตพื้นที่ที่ระบบนิเวศไม่เปราะบางง่ายต่อการเกิดผลกระทบ” เป็นภารกิจที่อุทยานแห่งชาติทุกแห่งต้องบรรจุไว้ในแผนบริหารจัดการอุทยานแห่งชาติ

ปัจจุบัน อุทยานแห่งชาติเป็นแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวไปเยือนเป็นจำนวนมาก โดยหลังสถานการณ์โควิด ในปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗ มีแนวโน้มนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑๕.๘๕ กิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติก็เป็นกิจกรรมหนึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งลักษณะทางกายภาพของเส้นทางศึกษาธรรมชาติแต่ละเส้นทางที่มีความแตกต่างกัน จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์นันทนาการที่แตกต่างกันไปด้วย การมีฐานข้อมูลทางกายภาพ ทรัพยากร และการรองรับกิจกรรมนันทนาการ ของเส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ จะทำให้หน่วยงานสามารถประเมินจัดกลุ่มความยากง่ายของเส้นทาง ความน่าสนใจ เพื่อเป็นข้อมูลให้นักท่องเที่ยวทราบและสามารถเลือกใช้เส้นทางที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนเอง

งานสำรวจนี้มุ่งเน้นการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วย เพื่อพัฒนาข้อมูลให้เป็นระบบและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการนำเข้าสู่ข้อมูล Track ของเส้นทาง เพื่อสร้างแผนที่ใน Google My Maps ให้สามารถเห็นภาพผังรวมของเส้นทางบนแผนที่ภูมิประเทศจริงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นำไปใช้ประกอบการวางแผน/การพิจารณาโครงการพัฒนาปรับปรุงเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เสริมกลยุทธ์การทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนนำข้อมูลไปวิเคราะห์และปรับใช้งานประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการศึกษาธรรมชาติและการท่องเที่ยวในแง่มุมต่าง ๆ

การสำรวจนี้ได้กำหนดประเภทของเส้นทางศึกษาธรรมชาติ แบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท ตามคู่มืออุทยานแห่งชาติ ลำดับที่ ๙ การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ดังนี้

๑. เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ (Nature trails) คือ เส้นทางที่เน้นในเรื่องของการสื่อความหมายและการศึกษาธรรมชาติ ในระยะทางไม่เกิน ๒ กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ ๔๕ นาที – ๑ ชั่วโมง

๒. เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติระยะไกล (Hiking or Trekking trails) คือ เส้นทางที่เน้นในเรื่องของการออกกำลังกายกลางแจ้ง โดยมีการสื่อความหมายเป็นจุดมุ่งหมายรอง ระยะทางประมาณ ๑.๕ – ๓ กิโลเมตร ใช้เวลา ๓ – ๔ ชั่วโมง กรณีเส้นทางที่มีลักษณะเป็นทางเดินไกล (Trekking) จะเป็นทางเพื่อการออกกำลังกายและมีเป้าหมายไปยังจุดที่สันทนาการ จะมีระยะทางประมาณ ๕ – ๓๐ กิโลเมตร

๓. เส้นทางการใช้ประโยชน์พิเศษ (Special use trails) คือ เส้นทางที่จัดขึ้นเฉพาะกรณีพิเศษ เพื่อเป็นทางเลือกของคนบางกลุ่มและกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้เป็นหลักมากกว่าจุดเด่นที่น่าสนใจ อาจเป็นเส้นทางที่ใช้ประโยชน์ในการศึกษาธรรมชาติอีกทางหนึ่ง เช่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติไดโนเสาร์ เส้นทางเรือในทะเลสาบ/ป่าชายเลน/ป่าพรุ เส้นทางจักรยาน เป็นต้น

๔.๒ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑) รวบรวมข้อมูลทางวิชาการจากเอกสารงานวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางสำรวจข้อมูลเส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ

๒) สร้าง “แบบสำรวจข้อมูลเส้นทางศึกษาธรรมชาติ” โดยใช้ Google Forms ซึ่งการพัฒนาแบบสำรวจ จะคำนึงถึงความครบถ้วนของข้อมูล ความง่ายในการเข้าถึง การบันทึก และอัปเดตข้อมูลของผู้ใช้งาน

ตลอดจนความเป็นระเบียบของตารางข้อมูลเพื่อสามารถสรุป วิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูลได้รวดเร็ว โดยแบบสำรวจแบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

ส่วน ๑ ข้อมูลทั่วไปของเส้นทาง ได้แก่ ชื่อเส้นทาง ประเภทเส้นทาง ที่ตั้ง พิกัดต้นทาง/ปลายทาง Track เส้นทาง แผนผังเส้นทาง รูปแบบเส้นทาง ระยะทาง ความลาดชัน ระยะเวลาที่ใช้

ส่วน ๒ ข้อมูลสภาพเส้นทางและการใช้ประโยชน์ ได้แก่ การรองรับผู้ต้องการความช่วยเหลือ พิเศษ รูปแบบกิจกรรมเด่นในเส้นทาง ลักษณะพื้นผิวเส้นทาง ความกว้าง ลักษณะภูมิประเทศ พืชพรรณ/สัตว์ป่า ข้อควรระวัง

ส่วน ๓ การสื่อความหมาย ได้แก่ รูปแบบการสื่อความหมาย รายละเอียดข้อมูล การสื่อความหมายธรรมชาติ

ส่วน ๔ สิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณต้นทาง /ในเส้นทาง/ปลายทาง

๓) ตรวจสอบการตอบกลับข้อมูลใน Google Sheets ที่เชื่อมกับ Forms และประสานแก้ไขหรือส่งข้อมูลเพิ่มเติม

๖) สร้างแผนที่เส้นทางใน Google My Maps

๗) สรุปผลและออกแบบการนำเสนอข้อมูล

๔.๓ เป้าหมายของงาน

เพื่อให้มีข้อมูลทางกายภาพ ทรัพยากร และการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ ๑๕๕ แห่ง อย่างเป็นระบบ พร้อมวิเคราะห์สรุปข้อมูล สำหรับประกอบการวางแผน การพิจารณาความเหมาะสมของโครงการพัฒนา/ปรับปรุงเส้นทางศึกษาธรรมชาติต่างๆ ของหน่วยงาน และการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้เยี่ยมชม

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

ผลสำเร็จของงานเชิงปริมาณ :

- มีข้อมูลทางกายภาพ ทรัพยากร และการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของเส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ ๑๕๕ แห่ง

- มีแผนที่เส้นทางศึกษาธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติ ๑๕๕ แห่ง ใน Google My Maps

ผลสำเร็จของงานเชิงคุณภาพ : มีองค์ความรู้และผลการวิเคราะห์เส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ ที่เพียงพอต่อการสนับสนุนการวางแผนเส้นทางศึกษาธรรมชาติของหน่วยงาน

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๑) มีข้อมูลของเส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ ๑๕๕ แห่ง ที่ได้จัดเก็บเป็นระเบียบ พร้อมที่นำไปใช้ในการต่อยอดเพื่อประกอบการตัดสินใจ ซึ่งการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม ต้องมีการดำเนินงานทั้งด้านการสำรวจ ออกแบบ ก่อสร้างเส้นทาง และระบบสื่อความหมายในเส้นทาง การพิจารณาความเหมาะสมโครงการจัดทำ พัฒนา หรือปรับปรุงเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อเสนอของบประมาณจากแหล่งต่างๆ หรือขออนุญาตดำเนินโครงการ จำเป็นต้องทราบข้อมูลที่มีอยู่เดิมควบคู่กับรูปแบบที่จะมีการก่อสร้างใหม่ เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒) สามารถวิเคราะห์ ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมของเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และการสื่อความหมายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ช่วงเวลาการให้บริการ การรองรับผู้ต้องการความช่วยเหลือ พิเศษ รูปแบบกิจกรรมเด่นในเส้นทาง ระดับความยาก-ง่าย เพื่อใช้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการศึกษาธรรมชาติให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มเด็กและครอบครัว กลุ่มผู้ใช้วีลแชร์ กลุ่มผู้ชื่นชอบการเดินป่าระยะไกล/ผจญภัย กลุ่มผู้ขี่จักรยาน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยวมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกใช้ประโยชน์เส้นทางให้เหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการของตนเอง

๓) เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ตลอดจนวางแผนพัฒนากิจกรรมให้เหมาะสมกับพื้นที่และสามารถกำหนดแนวทางการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการประกอบกิจกรรม

๔) สามารถนำข้อมูล Track ของเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ไปสร้างแผนที่ด้วย Google My Maps เพื่อแสดงแผนผังเส้นทางบนแผนที่ภูมิประเทศ พร้อมแสดงจุดที่สำคัญต่างๆ เช่น จุดเริ่มต้นเส้นทาง-ปลายทาง จุดสื่อความหมาย ข้อมูลบนป้ายสื่อความหมาย และภาพประกอบ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวศึกษาธรรมชาติ

๕) หน่วยงานอื่น นักเรียน นักศึกษา หรือผู้สนใจ สามารถนำข้อมูลเส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติและแผนที่เส้นทางบน Google My Maps ไปใช้ประโยชน์ได้

๖) การประยุกต์ใช้แบบฟอร์มการเก็บข้อมูลออนไลน์ (Google Forms) ช่วยลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายจากการใช้แบบฟอร์มเอกสารบันทึกข้อมูล ลดความซ้ำซ้อนของงานและลดภาระงานของบุคลากรสามารถประสานงานแก้ไขข้อมูลการสำรวจที่ผิดพลาดได้รวดเร็ว

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๑) เดิมการสำรวจข้อมูลจะให้เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติบันทึกข้อมูลในแบบฟอร์มเอกสารและส่งข้อมูลกลับมาส่วนกลางตามสายงาน เพื่อนำมาบันทึกในโปรแกรมเพื่อการคำนวณ เช่น excel ซึ่งใช้เวลานานและมีความผิดพลาดสูง จึงประยุกต์ใช้แอปพลิเคชัน Google Forms และ Google Sheets มาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อลดภาระและความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน แต่เนื่องจากเป็นงานที่ต้องดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติจำนวนมาก และเจ้าหน้าที่บางส่วนยังไม่เคยใช้งานแอปพลิเคชันหรือไม่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเก็บและบันทึกข้อมูลแบบออนไลน์ จึงต้องตรวจสอบข้อมูลทุกคอลัมน์อย่างละเอียด โดยเฉพาะข้อมูลทาง GIS

๒) การนำแอปพลิเคชัน Google Forms มาประยุกต์ใช้เป็นช่องทางจัดเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์ และสิทธิการใช้งานแบบไม่มีค่าใช้จ่าย ทำให้มีข้อจำกัดหลายประการ ต้องทดสอบการใช้งานและปรับแก้แบบสำรวจ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการใช้งานของผู้รวบรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๑) การสำรวจข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data Collection) ซึ่งผู้รวบรวมมิได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลเอง จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติในการดำเนินงาน ทั้งด้านเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ด้านนิเวศวิทยาป่าไม้ และการใช้โปรแกรมประยุกต์ต่างๆ ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ภาคสนามจึงอาจมีข้อผิดพลาด หรือยังไม่ตรงกับความต้องการ

๒) ข้อจำกัดของการใช้ประยุกต์ใช้ Google Drive แบบสำหรับการใช้งานส่วนบุคคล ซึ่งไม่มีค่าใช้จ่าย ทำให้มีพื้นที่เก็บข้อมูลระบบคลาวด์เพียง ๑๕ Gb จึงไม่สามารถเปิดรับการอัปโหลดไฟล์ภาพที่มีความละเอียดสูงได้ ซึ่งได้เลือกใช้การจัดทำข้อมูลการสื่อความหมายและจุดเด่นในเส้นทาง พร้อมภาพถ่ายบริเวณโดยรอบโดยบันทึกเป็นเอกสาร word เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการพิจารณาขั้นต้นเท่านั้น ข้อมูลแผนที่เส้นทางที่จัดทำใน Google My Maps จึงขาดภาพประกอบที่มีความคมชัดสมบูรณ์

๙. ข้อเสนอแนะ

๑) การอบรมเพิ่มประสิทธิภาพให้กับบุคลากรของหน่วยงานภาคสนาม เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงาน ลดความผิดพลาดในการจัดทำข้อมูล และลดระยะเวลาในขั้นตอนตรวจสอบแก้ไขได้

๒) การนำแอปพลิเคชันของ Google มาประยุกต์ใช้ในงาน สามารถตอบสนองการทำงานได้ภายใต้ข้อจำกัด ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมในครั้งนี้ แม้จะสามารถแบ่งปันการใช้งานกับผู้อื่นได้ แต่การพัฒนาปรับปรุงเส้นทางศึกษาธรรมชาตินั้น มีการดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การอัปเดตปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันจึงมีความสำคัญ จึงควรมีการออกแบบจัดทำฐานข้อมูลที่สมบูรณ์ มีระบบจัดการฐานข้อมูล หรือ (Database Management System : DBMS) ที่ช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายสะดวกและมีประสิทธิภาพ ทั้งการสร้างฐานข้อมูลและแก้ไขฐานข้อมูลจากผู้ใช้หลายคน หรือการค้นหาข้อมูลได้สะดวกจากทุกแห่ง จะช่วยลดการเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อนและรักษาความถูกต้องของข้อมูลภายใน Database และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอุทยานแห่งชาติในด้านอื่นๆ ทำให้การวิเคราะห์ วางแผน การตัดสินใจ หรือการกำหนดนโยบายด้านอุทยานแห่งชาติต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) เส้นทางศึกษาธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติ มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาอยู่เสมอ จึงควรทำการสำรวจซ้ำทุก ๆ สองปี เพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ อยู่ระหว่างเตรียมการสำรวจข้อมูล

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

มีการนำข้อมูลเส้นทางศึกษาธรรมชาติเผยแพร่ในเว็บไซต์ของสำนักอุทยานแห่งชาติ <https://portal.dnp.go.th/p/nationalpark>

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ (ถ้ามี)

ไม่มี

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ) ผู้ขอประเมิน

(.....นางจาริยา นาคณอม.....)

วันที่ ๕ / ๖๓๖ / ๒๕๖๔

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
(๑)	
(๒)	
(๓)	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(.....นางวนบุษย์ อรรถวิทย์.....)

(ตำแหน่ง)...ผู้อำนวยการส่วนจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการ....

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

วันที่...../ - ๕ มีค. ๒๕๖๘ /.....

(ลงชื่อ)

(.....นายอริยะ เชื้อชม.....)

(ตำแหน่ง)...ผู้อำนวยการสำนักอุทยานแห่งชาติ.....

วันที่...../ - ๕ มีค. ๒๕๖๘ /.....

ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป

หมายเหตุ : ๑. คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวก็ให้มีคำรับรอง ๑ ระดับได้

๒. ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล คือ ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแลการปฏิบัติงาน ระดับต่ำกว่าสำนัก/กอง ๑ ระดับ และผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป คือ ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ศูนย์ หรือหัวหน้ากลุ่ม หรือรองอธิบดี หรืออธิบดี แล้วแต่กรณี

๓. การเสนอผลงานให้มีความยาวไม่น้อยกว่า ๕ หน้ากระดาษ A4

แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน
(ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ)

๑. เรื่อง

แนวทางการกำหนดอัตราค่าตอบแทนสถานที่ ประเภทพื้นที่ที่ตั้งเดินที่หรือกระโจม ในรูปแบบเชิงพื้นที่ และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการลานทางเดินที่

๒. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการทางเดินที่พักร่มหรือแคมป์ปิ้ง เป็นเทรนที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งข้อมูลจาก Google Trend พบว่า คำค้นหาเกี่ยวกับการทางเดินที่ ผ่าน search engine เริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องนับแต่ปี ๒๕๖๐ และนับตั้งแต่เกิดการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ กิจกรรมแคมป์ปิ้งก็ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ กลายเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่คนไทยเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ซึ่งข้อมูลจาก บริษัท เทคคิงไทย จำกัด เกี่ยวกับธุรกิจลานทางเดินที่เอกชนในประเทศไทย พบว่า ปัจจุบันมีลานทางเดินที่เอกชนหลายร้อยแห่งกระจายในทุกภาค และเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยพื้นที่รอบกรุงเทพมหานคร ในรัศมี ๑๕๐ กิโลเมตร มีลานทางเดินที่มากกว่า ๕๐๐ แห่ง อาทิ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

อีกปัจจัยที่ทำให้แคมป์ปิ้งกลายเป็นกระแสนิยมในปัจจุบัน คือ บรรดาอุปกรณ์แคมป์ปิ้งที่มีการพัฒนาต่อเนื่อง มีอุปกรณ์เพิ่มความสะดวกสบายหลายประเภท การออกแบบสวยงามน่าซื้อหา มีคุณภาพและราคาหลายระดับให้เลือก และปัจจุบัน การเดินทางโดยรถส่วนตัวไปยังอุทยานแห่งชาติมีความสะดวกสบายมากขึ้นหลายแห่งรถยนต์สามารถเทียบจอดได้ถึงลานทางเดินที่ และกระแสนำนเสนอไลฟ์สไตล์ในโซเชียลมีเดียทำให้เกิดกลุ่มคนทางเดินที่สายอุปกรณ์ที่เลือกตั้งแคมป์ในรูปแบบสวยงามและสะดวกสบาย ใช้พื้นที่สำหรับการนั่งพักผ่อนและจัดวางอุปกรณ์ประกอบกิจกรรมมากขึ้น จึงทำให้การใช้พื้นที่ทางเดินที่ต่อคนเพิ่มขึ้น ขณะที่พื้นที่รองรับมีเท่าเดิม ต่างจากการทางเดินที่แบบเดิม ๆ ที่อุปกรณ์น้อย เน้นชีวิตเรียบง่ายสมถะ มีเพียงเดินที่หนึ่งหลัง และอุปกรณ์เพียงไม่กี่อย่าง ส่งผลให้ลานทางเดินที่เดิม มีความสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดได้ลดลง ทำให้จัดเก็บค่าตอบแทนได้น้อยลง ซึ่งปัจจุบันอัตราค่าตอบแทนการใช้บริการสถานที่ประเภทพื้นที่สำหรับตั้งกระโจมหรือเดินที่ คือ ๓๐ บาท/คน/คืน สำหรับพื้นที่ทางบก และ ๘๐ บาท/คน/คืน สำหรับพื้นที่ทางทะเลและเกาะ

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

บทวิเคราะห์

จากแนวโน้มความนิยมท่องเที่ยวและทางเดินที่พักร่ม การใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมทางเดินที่พักร่มที่มากขึ้น ประกอบกับข้อร้องเรียนจากนักท่องเที่ยวที่ได้ทำการจองพื้นที่ทางเดินที่ผ่านระบบจองที่พักของกรมแล้ว แต่เมื่อไปถึงสถานที่ทางเดินที่กลับไม่มีพื้นที่เหลือเนื่องจากเจ้าหน้าที่ปล่อยให้นักท่องเที่ยวที่อร์คอินเลือกพื้นที่ไปก่อน ซึ่งจากการสอบถามอุทยานแห่งชาติที่ถูกร้องเรียนพบว่า เกิดจากนักท่องเที่ยวมาจนถึงลานทางเดินที่ช้ากว่านักท่องเที่ยวท่านอื่น และการเลือกพื้นที่ทางเดินที่ มีการจัดการโดยผู้มาก่อนมีสิทธิ์เลือกพื้นที่ก่อน ซึ่งในความเป็นจริง ยังมีพื้นที่ทางเดินที่เหลือ เพียงแต่อยู่ในจุดที่ไม่เป็นที่ต้องการ ประกอบกับการที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมที่มากขึ้น จึงอาจทำให้มีพื้นที่เหลือน้อยลง ซึ่งอุทยานแห่งชาติมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตามการรองรับได้ของพื้นที่อยู่แล้ว

แนวความคิด/ข้อเสนอ

แนวทางการกำหนดอัตราค่าตอบแทนสถานที่ ประเภทพื้นที่ที่ตั้งเดินท์หรือกระโจม ในรูปแบบเชิงพื้นที่

๑. ควรมีการศึกษาเพื่อกำหนดขนาดพื้นที่เฉลี่ยที่เหมาะสมต่อคนเพื่อเป็นฐานคิด โดยอ้างอิงจากอัตราค่าตอบแทนพื้นที่ทางเดินท์ทางบก ในอัตรา ๓๐ บาท/คน/คืน และพื้นที่ทางทะเลและเกาะ ในอัตรา ๘๐ บาท/คน/คืน แล้วทำการสำรวจเพื่อจัดทำผังลานทางเดินท์ โดยแบ่งพื้นที่ทางเดินท์เป็นแปลงๆ ตามสภาพภูมิประเทศ ทำการกำหนดหมายเลขแปลงในผังอย่างชัดเจน และในพื้นที่จริงทำการฝังหมุดขอบเขตและหมายเลขประจำแปลง หากไม่มีการจัดทำผังพื้นที่ เจ้าหน้าที่จะต้องวัดขนาดพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวใช้จริง ทารด้วยพื้นที่เฉลี่ยต่อคนแล้วคูณด้วย ๓๐ บาท เพื่อเป็นอัตราค่าตอบแทนสถานที่ ผู้ที่ใช้พื้นที่มากจะชำระในราคาสูงกว่าผู้ที่ใช้พื้นที่น้อย แต่วิธีนี้ยังไม่สามารถแก้ปัญหาของผู้ที่จองผ่านระบบแต่มาถึงลานทางเดินท์ช้ากว่าคนอื่นๆ ได้

๒. เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าตรวจสอบและทำการจองในเว็บไซต์ จะมีภาพข้อมูลแผนผังของลานทางเดินท์ที่ต้องการพักแรม หมายเลขประจำแปลงพร้อมขนาดความกว้างยาว นักท่องเที่ยวสามารถประเมินขนาดพื้นที่ที่ต้องการ หากเป็นกลุ่มคณะใหญ่ ที่ต้องการพื้นที่ประกอบกิจกรรมส่วนกลาง และพื้นที่พักผ่อนส่วนตัวของสมาชิกในกลุ่ม สามารถจองพื้นที่หลายๆ แปลงได้

๓. ทำการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของพื้นที่ทางเดินท์แต่ละโซนตามสภาพภูมิประเทศ นำมาวิเคราะห์เพื่อทราบว่าพื้นที่แปลงหรือโซนใดมีศักยภาพสูง สามารถนำมากำหนดเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับพื้นที่ได้ เช่น โซนที่อยู่หน้าสุด สามารถเห็นทิวทัศน์ชัดเจนโดยไม่มีสิ่งใดบดบัง โซนที่อยู่ติดริมน้ำหรือใกล้สิ่งอำนวยความสะดวก อาจมีราคาเพิ่มขึ้นจากอัตรามาตรฐาน แปลงที่ติดชายป่าทางไกลสิ่งอำนวยความสะดวก อาจมีราคาต่ำกว่าแปลงอื่น

จากข้อมูลผลการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมของการพักแรมด้วยเดินท์ในอุทยานแห่งชาติของคิวบาณ สวัสดิชัย และคณะ (๒๕๕๕) พบว่า พื้นที่ทางเดินท์ที่เหมาะสมควรเป็นพื้นที่ราบมีความลาดชันไม่เกิน ๑๐ เปอร์เซ็นต์ มีร่มเงาปกคลุมในระดับปานกลาง มีแนวต้นไม้เป็นฉนวนกันโดยรอบบริเวณพื้นที่เพื่อป้องกันความขัดแย้งระหว่างกิจกรรมที่แตกต่างกัน บริเวณพื้นที่ทางเดินท์ควรที่จะสามารถพบเห็นนก และสัตว์ป่าขนาดเล็กที่เป็นชนิดพันธุ์ที่ไม่อ่อนไหว เพื่อเพิ่มโอกาสด้านนันทนาการแก่ผู้มาเยือน อีกทั้งควรเป็นพื้นที่ที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์สวยงามและคงสภาพธรรมชาติดั้งเดิมเพื่อให้ความรู้สึกได้ใกล้ชิดธรรมชาติกับผู้มาเยือน ในการจัดการพื้นที่ควรมีการจัดทำเส้นทางเชื่อมโยงไปยังส่วนต่าง ๆ ของบริเวณพื้นที่ทางเดินท์ เพื่อความสะดวกต่อการสัญจรและการประกอบกิจกรรม โดยกิจกรรมที่เหมาะสมควบคู่กับการพักแรมด้วยเดินท์ควรเป็นกิจกรรมที่ใช้พลังกำลังน้อย เช่น เดินชมทิวทัศน์ การพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ การถ่ายภาพหรือบันทึกวิถีชีวิตและปิกนิก

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการลานทางเดินท์

หากมีการกำหนดอัตราค่าตอบแทนสถานที่ ประเภทพื้นที่ที่ตั้งเดินท์หรือกระโจม ในรูปแบบเชิงพื้นที่พร้อมมีผังลานทางเดินท์ที่ชัดเจน ยังสามารถช่วยให้การจัดการลานทางเดินท์มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการกำหนดแบ่งโซนให้นักท่องเที่ยวเลือกจองได้ พร้อมข้อกำหนดเงื่อนไข หรือสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกจองพื้นที่ได้ตามความต้องการ เป็นการแยกกลุ่มคนที่มีความต้องการคล้ายกันไว้ด้วยกัน ลดปัญหาความขัดแย้ง และได้รับประสบการณ์ท่องเที่ยวตามความคาดหวัง เช่น

- โชนประกอบอาหาร เป็นโชนที่สามารถประกอบอาหารได้ มีบริเวณสำหรับการซักล้าง และจุดทิ้งของเสีย เช่น เศษอาหาร พร้อมถังดักไขมัน โชนอนุญาตประกอบอาหารนี้ อาจจัดเก็บค่าตอบแทนในอัตราสูงกว่าโชนอื่น เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการจัดการดูแลมากกว่า

- โชนห้ามประกอบอาหาร เน้นการทานอาหารสำเร็จ หรือนั่งรับประทานอาหารในจุดที่จัดไว้

- โชนสงบเงียบ เป็นโชนที่ไม่ประกอบอาหาร ไม่มีการตั้งกลุ่มทำกิจกรรม เหมาะกับผู้ที่ต้องการพักผ่อนอย่างจริงจัง

- โชนครอบครัว เป็นพื้นที่เหมาะสำหรับการทำกิจกรรมครอบครัว ซึ่งอาจมีเด็กเล็ก ซึ่งเล่นเสียงดัง หรือมีการจับกลุ่มพูดคุยทำให้เสียงดังกว่าปกติ โชนนี้อาจจัดให้มีพื้นที่เล่นและเรียนรู้ธรรมชาติสำหรับเด็ก (Ecological Playground) เช่น เครื่องเล่นปีนป่ายจากไม้ เชือกห้อยโชน พื้นที่เล่นดินทราย เป็นต้น

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

การคำนวณอัตราค่าตอบแทนเชิงพื้นที่ อาจมีปัญหาจากการเหมาจองพื้นที่มากเกินไป หรือปัญหาความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน จึงควรมีการเลือกพื้นที่ต้นแบบ เพื่อทำการศึกษาและทดลองใช้งาน พร้อมประเมินผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจองและการคำนวณอัตราค่าตอบแทนแบบเชิงพื้นที่เปรียบเทียบกับพื้นที่ที่จองและคำนวณอัตราค่าตอบแทนรายคน ตลอดจนประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการทั้งสองรูปแบบด้วย

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สามารถจัดเก็บค่าตอบแทนสถานที่ ประเภทพื้นที่ตั้งเต็นท์หรือกระโจม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับขนาดและศักยภาพของพื้นที่

๒. การควบคุมขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่สามารถทำได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓. นักท่องเที่ยวยังสามารถเจาะจงเลือกพื้นที่ได้ จึงไม่จำเป็นต้องรีบเดินทางเพื่อไปจับจองพื้นที่กางเต็นท์ นำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมให้นักท่องเที่ยวทำการจองล่วงหน้ามากขึ้น

๔. อุทยานแห่งชาติสามารถทราบได้ว่าพื้นที่จุดไหนที่ยังว่างหรือไม่ว่าง สามารถบริหารจัดการพื้นที่ได้มีประสิทธิภาพ ลดข้อร้องเรียนจากผู้ใช้บริการ

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. ผลสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการพื้นที่กางเต็นท์

๒. สามารถจัดเก็บรายได้จากค่าตอบแทนสถานที่ ประเภทพื้นที่ตั้งเต็นท์หรือกระโจม ในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากเดิม

(ลงชื่อ)

(...นางจริยา นาคณอม...)

วันที่ ๕ / ๖ / ๒๕๖๔

ผู้ขอประเมิน